

“La persona envoltada per una sola identitat no té profunditat humana”

Elias Khoury (Beirut, Líban, 1948), l'autor de *La cova del sol* (Club Editor, 2007), ja té una segona novel·la traduïda al català, *lalo*, també publicada pel Club Editor. La versió, feta sobre l'original àrab, és, com *La cova del sol*, de Jaume Ferrer.

—lalo, el protagonista, és detingut i torturat per la policia acusat de violació, i de guardar explosius per ordre dels israelians. lalo és fill de què?

—En primer lloc, d'un problema identitari. No sap si el seu pare és el pare, l'amant de la mare o l'avi. En un altre sentit és fill de la guerra civil libanesa, d'una guerra que, a més de ser militar i política, provoca una greu ruptura social. I també és fill del genocidi del 1915 a Turquia. La seva família és siríaca i els siríacs van ser executats pels turcs al costat dels armenis. Ells van poder salvar-se i s'estableixen al Líban després de passar per Síria. És fill de tot això i el seu gran problema és la barreja d'identitats. Es pregunta si el pare és siríà o libanès, i si l'avi és cristià o musulmà.

—És de Beirut i no és de Beirut.

—Es pregunta també si Beirut és la seva ciutat o hi és estranger. Totes aquestes problemàtiques el caracteritzen a diversos nivells existencials. I quan una persona com ell viu en un país trinxat per la guerra civil, és normal que la seva identitat també s'esmicoli. És fill d'una destrucció de la identitat.

—La novel·la ha de fer front a la dificultat de presentar un fill que carrega a les espatlles una història potent i complexa, sense que es desdibuixi la seva personalitat individual.

—Quan vaig imaginar-me'l, el vaig veure com un ésser humà més, bo i sabent que cadascú de nosaltres som fills d'una història i que tots incorporem més d'una identitat. La persona envoltada per una sola identitat és un ximplet, no té profunditat humana. En el món actual, amb tants moviments migratoris, la qüestió és si tenim una identitat oberta formada per diverses capes identitàries, o no. La nostra identitat, si no es barreja, ens empenyerà a la destrucció total. Les identitats tancades ens porten al feixisme o a la guerra civil.

—Com és que us heu interessat pels siríacs?

—La història de la comunitat siríaca és fascinant i desconeguda. L'escriptor ha de descobrir allò no dit. Tothom pensa

L'escriptor àrab Elias Khoury, autor de *La cova del sol*. El Club Editor li publica la novel·la *lalo*.

que la llengua és morta, i ho és, fet i fet. Són cristians ortodoxos i la utilitzen en l'àmbit religiós. Fins al segle VI era una gran llengua cultural. La literatura grega ha estat traduïda del siríac a l'àrab. I més que morir del tot, al Líban ha impregnat l'àrab, cosa que la majoria de gent ignora. És una lliçó que a l'Orient Pròxim hauríem de tenir en compte, perquè s'hi vol convertir el conflicte d'identitats en guerra civil.

—A més dels interrogatoris i les tortures, li fan escriure la seva vida, més d'un cop. Això es fa al Líban amb els detinguts?

—Es pot demanar que ho facin, però no tantes vegades. L'acte de l'escriptura forma part de la tortura perquè mai no havia escrit res, però també li serveix per a reconstruir la seva personalitat, destruïda per la tortura. Reconstrueix la seva ànima i la seva personalitat, bo i barrejant el real i l'imaginari. Una de les claus de volta de la novel·la és com l'escriptura, que la policia

utilitza per anorrear-lo, li serveix per a reconstruir-se.

—La novel·la ens diu que és impossible de respondre a les preguntes “què som” i “qui som”, no?

—Som una combinació de visions parcials. No som una cosa, sinó moltes coses. Tenim nivells diferents de fets identitaris i tothom encarna els altres en un mateix.

—És una qüestió literària. Només podem saber com són per allò que fem. Les anàlisis psicològiques han fet molt de mal, en literatura.

—Hi estic d'acord. Has de ser senzill i humil, has de quedar esborrat per l'escriptura, has de limitar-te a explicar què es desprèn del caràcter dels personatges.

—El relat avança i recula constantment. És un tret original o producte d'alguna tradició literària?

—És una tècnica basada en l'oralitat que he perfilat a partir de l'herència de la narrativa clàssica àrab, la de les *Mil i una nits*. No parlem de la A a la Z, parlem fent ziga-zaga, tornant enrere. També és típic de la música àrab, caracteritzada per les repeticions i variacions. La barreja del passat i del present ve de l'estructura lingüística de l'àrab. Malauradament, els meus col·legues àrabs l'han deixat d'utilitzar.

Lluís Bonada